

Một trong những vấn đề có liên quan tới việc đẩy mạnh hoạt động thương mại quốc tế và đầu tư quốc tế vào VN, đó là suy nghĩ và quyết định hành động: VN có nên hội nhập vào cộng đồng quốc tế trong lãnh vực bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ (Intellectual Property Rights protection) hay không? Liệu lượng của sự hội nhập này vừa như thế nào, và trong quá trình hội nhập đó, VN sẽ được hưởng lợi cũng như thiệt thòi những gì?

Từ lâu, bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ được nhiều quốc gia trên thế giới quan tâm, có nhiều tổ chức quốc tế và hội nghị quốc tế thảo luận và giải quyết vấn đề này, chẳng hạn như Công ước quốc tế Vienna về Bảo vệ quyền sở hữu công nghiệp (1958), Công ước Bern về Bảo vệ các tác phẩm văn học, nghệ thuật v.v...

Một số quốc gia trong khu vực châu Á Thái Bình Dương có quan niệm khác biệt về bảo vệ quyền sở hữu công nghiệp. Chẳng hạn Nhật Bản, Hàn Quốc và Thái Lan cho rằng để tăng tốc nhịp độ phát triển kinh tế, những quốc gia chưa có trình độ chín muồi về phát triển kinh tế cần "khai thác" các bí quyết công nghệ của những quốc gia tiên tiến, tạo tiền đề cho tích lũy, phát triển và đuổi kịp các quốc gia đó. Kinh nghiệm của những nước đi trước VN trong khu vực đã ảnh hưởng xấu tới VN trong quá trình kêu gọi đầu tư nước ngoài. Rất nhiều quốc gia trên thế giới mong muốn mở rộng quan hệ thương mại với VN, gia tăng quy mô đầu tư, tuy nhiên họ rất do dự khi gặp phải những trở ngại về bảo vệ quyền sở hữu công nghiệp, bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ.

Trong những tranh luận gần đây về cải cách kinh tế ở VN; có một số lập luận cho rằng công nghệ làm hàng giả mạo có khả năng thu hút nhiều lao động, gia tăng xuất khẩu, trong điều kiện nền kinh tế nội địa còn kém phát triển, tên gọi - nhãn hiệu sản phẩm còn rất kém.

Tuy nhiên, khi nhận thấy tầm quan trọng của thương mại đối với nền kinh tế VN; khi thấy công nghiệp làm hàng giả có liên quan tới sự vi phạm quy chế có tổ chức và nằm ngoài hệ thống pháp lý và thuế khóa của nhà nước, các nhà chức trách VN đã lựa chọn giải pháp theo hướng bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ.

Theo chúng tôi, giải pháp trên là hoàn toàn thỏa đáng, có lợi cho VN trong bối cảnh kinh tế hiện nay.

Trước hết VN là một quốc gia có nền văn hiến lâu đời, có nhiều giá trị văn hóa, vật chất và tinh

BẢO VỆ QUYỀN SỞ HỮU TRÍ TUỆ TẠI VIỆT NAM NHỮNG VẤN ĐỀ CẦN SUY NGHĨ

PTS. BUI LÊ HÀ

thần cần phải được giữ gìn và bảo vệ. Con người VN lao động cần cù và sáng tạo, đó chính là nguồn tài nguyên quý giá để tạo dựng và phát triển.

Chính phủ VN tuyên bố, VN theo đuổi chính sách bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ nhằm tạo ra cơ hội để VN tham gia đầy đủ vào thương mại thế giới, làm hấp dẫn hơn các nhà đầu tư nước ngoài vào VN; trong bối cảnh cạnh tranh trên thị trường đầu tư tại Đông Nam Á. Một quốc gia nào đó, nếu luật đầu tư cởi mở; trong đó có bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ thì quốc gia đó sẽ có lợi thế kêu gọi đầu tư nước ngoài.

Một số nhà đầu tư nước ngoài cho rằng, Luật đầu tư nước ngoài của VN là khó hiểu, khó áp dụng và áp đặt. Tuy nhiên họ cũng thấy rằng, vấn đề bảo vệ tên gọi, nhãn hiệu sản phẩm ở VN là tốt nhất trong khu vực Đông Nam Á. Một loạt các cơ quan quản lý nhà nước trong lãnh vực bảo vệ quyền sở hữu công nghiệp được thành lập như Cục phát minh sáng chế thuộc Bộ công nghiệp và môi trường, Phòng Bảo vệ quyền sở hữu công nghiệp thuộc Phòng thương mại và công nghiệp VN. v.v... Khi phát hiện ra một món hàng hoặc một cơ sở SX - KD nào vi phạm các quy định về bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ, lập tức lực lượng bảo vệ thị trường và cảnh sát có mặt và triệt phá. Gần đây đã có vài ngàn mặt hàng bị phát hiện, buộc phải đổi tên gọi và bảng hiệu kinh doanh.

Sắp tới đây VN sẽ tham gia ký kết một loạt các hiệp định quốc tế về bảo vệ quyền sở hữu công nghiệp, tham gia vào Khu vực thương mại tự do các quốc gia Đông Nam Á (AFTA), vào Tổ chức thương mại quốc tế (WTO), do vậy có rất nhiều việc cần làm để quá trình hội nhập được thuận lợi. Chính phủ VN hiểu rằng bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ là có lợi cho VN ở cả hai mặt:

- Trước hết, tạo nên sự tin tưởng và hấp dẫn hơn đối với đầu tư nước ngoài vào VN.

- Kế đó, bảo vệ được các kỹ nghệ sản xuất trong nước, những kỹ nghệ mà VN có lợi thế hơn so với nước ngoài như phần mềm trong vi tính, các tác phẩm văn học nghệ thuật, các phát minh sáng chế trong nghiên cứu khoa học v.v...

Chúng tôi tin chắc rằng, một hệ thống bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ vững vàng, khả năng thực thi luật pháp cao sẽ giúp ích rất nhiều cho sự thăng tiến nền kinh tế nước nhà trong những năm tới. ■